

ÆDRUELIGHEDSKOMMISSIONEN

Af Jørgen Hertling

I efteråret 1966 vedtog Grønlands landsråd eenstemmigt med 14 stemmer at nedsætte en „ædruelighedskommission“.

Kommissionen, som under landsrådsmødet i 1967 blev udvidet med en repræsentant for sammenslutning af grønlandske kvindeforeninger samt et tilforordnet medlem, har følgende sammensætning:

Udpeget af landsrådet:

Politimester Jørgen Hertling (formand).

Skoleinspektør Peter Heilmann.

Pastor Richard Petersen.

Kioskbestyrer Carl O. Egede, som efter anmodning fra landsrådet blev udpeget af Blå Kors i Grønland.

Fru Gudrun Chemnitz, som efter anmodning fra landsrådet blev udpeget af sammenslutning af grønlandske kvindeforeninger.

Udpeget af Ministeriet for Grønland: Indenrigsministeriets konsulent i alkoholspørgsmål, afdelingsleder, cand. psyk. Svend Skyum-Nielsen.

Forskningsleder lektor Bent Rold Andersen.

Folketingsmand Aksel Ivan Pedersen, som efter anmodning fra ministeren blev udpeget af Danske Afholdsselskabers Forbund.

Udpeget af kommissionen: Arbejds- og socialdirektør Alfred Dam (tilforordnet).

Kommissionen fik følgende kommissorium:

at

foranstalte en undersøgelse af alkoholforbrug og alkoholvaner i Grønland samt at redegøre for de medicinske, sociale og økonomiske følger af alkoholnydelse og -misbrug,

at

fremstille forslag til foranstaltninger, der anses for egnede til at nedsætte befolkningens alkoholforbrug, samt

at

fremstille forslag til sådanne eventuelle foranstaltninger, der særligt tager sigte

på at hindre, at uheldige og ødelæggende alkoholvaner vinder udbredelse hos ungdommen.

Kommissionen har afholdt samlede møder i august 1967 og februar 1968 samt en række orienterende møder dels med enkelte medlemmer dels med administrative og politiske organer.

Under det første samlede møde vedtog kommissionen over for landsrådet at anbefale oprettelse af en stilling som alkoholkonsulent under arbejds- og socialdirektoratet. Kommissionen mente, at der var behov for samling omkring arbejdet med oplysning om alkohol i Grønland. Alkoholkonsulenten forventes at træde i funktion 1. august 1968.

Ved indstillingen til Grønlands landsråd herom har kommissionen anført følgende:

„Kommissionen er nået til enighed om at indstille, at der oprettes en stilling som alkoholkonsulent i Grønland. Kommissionen har herved for øje, at det må anses for ønskeligt, at der pålægges et offentligt organ et særligt ansvar for, at der løbende indsamles et tilstrækkeligt materiale til belysning af alkoholsituationen i Grønland, og at der samtidig organiseres og vedligeholdes en saglig oplysningsvirksomhed om alkohol og dens følger. Alkoholkonsulenten foreslås ansat af arbejds- og socialdirektionen og lønnet af landsrådet.

Kommissionen har tænkt sig pålagt alkoholkonsulenten følgende opgaver:

1: Alkoholkonsulenten skal være rådgiver for arbejds- og socialdirektionen, og dermed for Grønlands landsråd, i spørgsmål vedrørende alkoholforbrug og dets medicinske, sociale og personlige følger.

2: Alkoholkonsulenten skal bistå arbejds- og socialdirektøren ved udviklingen og ledelsen af socialvæsenet i Grønland, herunder navnlig for så vidt angår løsningen af de sociale problemer, der opstår som følge af, eller i forbindelse med, alkoholmisbrug.

3: Alkoholkonsulenten skal i samarbejde med arbejds- og socialdirektøren og oplysningsrådet, skoledirektøren og andre offentlige og private myndigheder og organisationer tilrettelægge et oplysningsarbejde vedrørende alkoholproblemer. Han skal i denne forbindelse bistå skolevæsenet ved indarbejdelse af alkoholorientering i de grønlandske skoler, herunder også ved voksenundervisning.

Det påhviler i denne forbindelse alkoholkonsulenten at sørge for tilvejebringelse af egnet undervisningsmateriale, herunder også film og lysbilleder.

4: Alkoholkonsulenten skal bistå sådanne institutioner og organisationer, som ønsker at iværksætte arbejde til forebyggelse eller behandling i tilfælde af alkoholmisbrug.

5: Alkoholkonsulenten skal løbende foretage undersøgelser og indsamle materiale til belysning af alkoholspørgsmålet og de med dette forbundne problemer i Grønland“.

Der er i kommissionen i princippet enighed om, at alkoholsituationen i Grønland burde iagttages i bred sammenhæng med hele den sociale situation i landet. Alkoholen har for det første berøringsflader til mange samfundsproblemer. For det andet er det en håbløs opgave uden indgående sociologiske undersøgelser at konstatere, om det store spiritusforbrug er årsag til den sociale misere i Grønland eller om det blot er en af følgerne af andre faktorer.

Efter nogle begrænsede undersøgelser af relationerne mellem alkoholforbrug og kriminallovsovertrædelser, alkoholforbrug og ulykker samt alkoholforbrug og trafik sammenholdt med den kendsgerning, at der i Grønland gennemsnitligt forbruges næsten dobbelt så meget alkohol som i det øvrige Danmark, har kommissionen set sig nødsaget til alligevel at tage alkoholproblemet til selvstændig vurdering.

Kommissionen har herefter fikseret et arbejdsprogram i 3 afsnit.

a. Kommissionen vil allerede til landsrådets ordinære samling i 1968 fremsætte et forslag om, at der som første led i bestræbelserne for at formindske det store alkoholforbrug i Grønland indføres tvangsmæssige foranstaltninger. Dette sker ud fra den gamle sandhed: Af to onder vælger man det mindste.

Det er selvsagt Grønlands landsråd, der som politisk organ må træffe afgørelse om, hvorvidt man bør indføre tvangsmæssige foranstaltninger og i bekræftende fald hvilken eller hvilke. Kommissionen har derfor fundet det rigtigt at henlede rådets opmærksomhed på en række muligheder til ad kunstig vej at nedsætte alkoholforbruget. Man har i delbetænkningen søgt at beskrive en række muligheder med deres hypotetiske fordele og ulemper.

Kommissionen vil for sit vedkommende fastslå, at tvangsmæssige foranstaltninger synes at være nødvendige som foreløbigt skridt. Endvidere vil kommissionen anføre en rationeringsordning som bedst egnet til nedsættelse af spiritusforbruget ad tvangsvejen, idet en fornuftig rationeringsordning synes at indebære den mest fleksible ordning, hvorved man både kan søge de forventede fordele forstærket, ligesom man kan søge at formindske de forventede ulemper.

Kommissionen har fundet det rigtigt at supplere sig med andre sagkyndige for at tilvejebringe et detaljeret forslag om en fornuftig rationeringsordning.

b. Det er imidlertid indlysende, at tvangsmæssige foranstaltninger alene ikke kan løse spiritusproblemet i Grønland. De må snarest følges op med positive, konstruktive foranstaltninger.

1. Kommissionen håber, at alkoholkonsulenten allerede i løbet af efteråret 1968 vil gå i gang med arbejdet. Han skulle meget gerne igangsætte nøgtern oplysningsvirksomhed om alkohol meget gerne i samarbejde med alle organer, der har med oplysningsvirksomhed at gøre, herunder foreninger med forskellige programmer og ikke mindst de foreninger, der har alkoholbekæmpelsen som et mål.

2. Andet afsnit af ædruelighedskommissionens arbejde, som iøvrigt allerede er igangsat, består i en række undersøgelsesprojekter, som gerne skulle danne grundlag for kommissionens betænkning 2, og som gerne skulle påvise, hvilke sociale, kulturelle, erhvervsmæssige og administrative foranstaltninger, der bør følge efter de foreløbige, tvangsmæssige foranstaltninger.

Det står kommissionen klart, at en række af sådanne foranstaltninger snarest bør iværksættes. Derfor vil man i kommissionen bestræbe sig på at fremkomme med forslag til en række isolerede foranstaltninger af nævnte art allerede til landsrådets ordinære møde i 1969.

c. Som tidligere nævnt er det kommissionens opfattelse, at alkoholproblemerne i Grønland kun er en detalje i hele den brogede grønlandske sociale situation. Denne principielle stillingtagen har ædruelighedskommissionen ikke forladt.

Kommissionen har derfor tænkt sig – meget gerne i samarbejde med andre organer – at foranstalte dybtgående sociologiske undersøgelser på bred front.

Formålet med disse undersøgelser er dels for at efterprøve, om de foreløbige foranstaltninger, som måtte være igangsat på grundlag af begrænsede undersøgelser, har vist sig at være hensigtsmæssige, dels for at konstatere, hvorvidt man på grundlag af disse resultater vil kunne forme en alkoholpolitik i Grønland på længere sigt – en politik, som forhåbentlig efterhånden skulle kunne betinge en ophævelse af eventuelle tvangsmæssige foranstaltninger, som har vist sig nødvendige undervejs til målet: Et samfund med fornuftigt forhold til alkohol.